

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 8, Haziran 2017, s. 98-122

Yrd. Doç. Dr. Zühre YILMAZ GÜNGÖR

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi
A.B.D. zuhreyilmaz@gmail.com

FRANSIZCA YABANCI DİL ÖĞRENCİLERİYLE DEYİM ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Özet

Bu araştırmada öncelikle amaçlanan, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerinin Fransızca deyimlere ne kadar hâkim olduklarını ortaya koymak ve Alter Ego ders kitabında deyimlerin yerini, ne tür etkinliklerle ve ne sıklıkta yer aldıklarını araştırarak genel bir tablo çizmektir. Araştırma hem nitel hem de nicel bir çalışmadır. Araştırma 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde, Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf öğrencileri (32 kişi) ile tek grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tek grup ön-test/ son-test araştırma modeli kullanılmıştır. Deney grubunu oluşturan öğrencilerle 6 hafta boyunca, Fransızca Okuma dersinde, bağlamdan yararlanarak ve küçük gruplarla diyalog yazma etkinliği kullanılarak öğrencilere birtakım Fransızca deyimler öğretilmiştir. Araştırma öncesi öğrencilere 30 sorudan oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanmış bir Fransızca Deyim Testi uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS programı kullanılarak yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fransızca yabancı dil, Yabancı dilde deyim öğretimi, Bağlam yoluyla öğretim, Küçük grup öğretimi, Diyalog yazma etkinliği.

AN APPLICATION OF IDIOMS TEACHING WITH FRENCH LANGUAGE STUDENTS

Abstract

In this study, the primary aim is to research the efficiency of teaching idioms to the 1st grade students of French Language Teaching via context and dialogue writing activities in small groups. Another aim is to form a general framework by researching the place of idioms, types of activities and how often they was used in the course boooks Alter Ego. This study is both quantitative and qualitative. The study conducted in the 2015-2016 spring term, during the French Reading- II course and on one group from the 1st grade (32 students) of the Programme in French Language Teaching. The pre-test/post-test model with one group used in the research. With the students forming the experiment group, the most commonly used French idioms will be taught by using context and dialogue writing activities with small groups during the Reading courses for 6 weeks. Before the research, the group was received a French Idiom Test consisting of 30 questions, prepared by the researcher. The students' answers to this test constitute the quantitative data of this study and their analysis conducted via SPSS.

Keywords: French as a foreign language, Teaching idioms in foreign language, Teaching with the context, Teaching small groups, Dialogue writing activity.

1. GİRİŞ

Yabancı dil öğretiminde, bilindiği üzere, temel amaç öğrencilere hedef dilde iletişim kurmalarını sağlayacak dört temel beceriyi (konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerileri) kazandırmaktır. Bu dört becerinin temelinde öğrencilerin sahip oldukları veya olacakları sözcük dağarcığı önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte, yapılan araştırmalarda sözcüklerin yanı sıra hedef dilin dilsel ve kültürel özelliklerini yansıtması bakımından imgesel anlamlı dil öğelerine de yer verilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. İmgesel anlam, sözlükte tanımlandığı şekliyle “zihinde bir resim oluşturmak ya da bir karşılaştırma yaratmak amacıyla temel ya da bilindik bir anlamın dışında kullanılan anlam olarak açıklanmaktadır” (Akkök, 2009: 60). Dolayısıyla deyimler, gerek ana dilde gerekse yabancı dilde dil sözvarlığı içinde bu tanımları karşılayan öğeler olarak karşımıza çıkmaktadırlar ve yabancı dil sınıflarında öğretilmeleri önem kazanmaktadır.

Deyimler “anlamlarının düz anlamlarından uzak, imgesel ve değişmeceli özellikler taşıması nedeniyle yabancı dil öğreniminde en zor öğrenilen ve o dili konuşanlarla iletişim kurmada sorunlar yaratan dil öğeleri olarak tanımlanmaktadırlar” (Güneş, 2009:3). Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere, deyimler kendilerini oluşturan sözcüklerin anlamından farklı bir anlam taşımaktadırlar.

Topçu (1999: 174)'ya göre, deyimler 3 temel özellikleri göz önüne alınarak tanımlanmalıdır:

1. “Biçimsel açıdan, deyimler kalıplaşmış söz öbekleridir, en az iki sözcükten oluşurlar, çoğu kez bir mastarla biter ve yüklem görevini üstlenirler. Bu özellikleriyle deyimler, söylem içinde sözdizimsel bağlamda tamamen bağımsız konumda değildirler.
2. Deyimler bir kavramı, özel bir kalıp içinde, renkli, ilginç ve hoş bir anlatımla belirtmek için bulunmuş sözlerdir. Deyimi oluşturan sözcüklerin tek tek değil, toplu ve bir bütün olarak anlamları vardır.
3. Deyimlerin birçoğunda kavramlar, değişmece, benzetme v.b. gibi söz sanatları aracılığıyla belirtilir. Ayrıca, deyimler bir kavramı belirtirken herhangi bir yargı, öğüt, kural ya da deneyim aktarma görevini üstlenmezler. Bu özelliklerinden dolayı da bir dilden başka bir dile çevrilemezler.”

Dolayısıyla, deyimlerin yukarıda bahsedilen özellikleri nedeniyle, öğrenciler yabancı dilde yeterli bir sözcük dağarcığına sahip olsalar dahi çoğu zaman karşılaştıkları deyimlere anlam yükleyememektedirler. Bu da çoğu zaman yabancı dilde iletişimi sekteye uğratmaktadır. Bu nedenle, yabancı dil sınıflarında deyimlerin sözcük öğretiminden bağımsız bir şekilde öğretilmesinin öğrenciler açısından daha faydalı olacağı söylenebilir. Deyim öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, yabancı dil eğitiminde deyim öğretiminin öneminin ve gerekliliğinin vurgulandığı görülmektedir.

Bu araştırmada öncelikle amaçlanan, Fransızca Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerinin (32 kişi) Fransızca deyimlere ne kadar hakim olduklarını araştırmak, bağlam (context) yoluyla ve diyalog yazma etkinliğini kullanarak deyim öğretiminin etkililiğini ortaya koymaktır. Aynı zamanda, Fransızca'yı yabancı dil olarak öğretmek için hazırlanmış ve üniversitelerin hazırlık sınıflarında sıklıkla kullanılan Alter Ego (A1, A2, B1, B2) ders kitaplarında deyimlerin yerini, ne tür etkinliklerle ve ne sıklıkta yer aldıklarını araştırarak genel bir tablo ortaya koymaktır.

Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Fransızca yabancı dil ders kitapları Alter Ego 1/2/3/4'de deyimler ne sıklıkta yer almaktadır?
2. Fransızca yabancı dil ders kitapları Alter Ego 1/2/3/4'de deyimlerin öğretimi ne tür etkinliklerle gerçekleştirilmiştir?
3. Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf lisans öğrencilerinin Fransızca deyimleri tanıma düzeyleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf lisans öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrasında Fransızca deyimleri tanıma puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2. İlgili Literatür

Aşağıda yabancı dilde deyim öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalardan örnekler sunulmuştur:

- Alkarazoun (2015)'nin yaptığı çalışmada Ürdün Eğitim Bilimleri Fakültesi İngilizce Bölümünde öğrenim gören lisans öğrencilerinin İngilizce deyimlerin kullanımında yaptıkları hataları tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri farklı alanlarla ilgili deyimlerden oluşan çoktan seçmeli 20 sorudan oluşan bir test yardımıyla toplanmıştır. Araştırmaya katılan İngiliz Dili ve Edebiyatı son sınıf öğrencileri (50 kız+10 erkek) rastlantısal olarak seçilmişlerdir. Araştırmanın sonucunda, isim cümlelerinden; sıfat ve isimlerden; yiyecek isimlerinden oluşan deyimleri anlamada yüksek puan aldıkları görülmüştür. Ancak, isim çiftlerinden, sıfat ve zarflardan, hayvan isimleri ve vücudun bölümlerini içeren deyimleri anlamada düşük puan aldıkları saptanmıştır. Uygulanan testin geneline bakıldığında öğrencilerin başarılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Sınavın tamamına verilen doğru yanıtlar (490) % 40.7' lik bir orana tekabül etmektedir.
- Topçu (1999)'nin çalışmasında, Fransızca yabancı dil öğretiminde deyimlerin yeri ve öneminden hareketle, Fransızca ve Türkçede rakamlı deyimlerin karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile ayrıca söz konusu deyimlerin yapısal, anlamsal özelliklerini ve diller arası benzerlik ve farklılıklarının sınırları çizilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulardan yola çıkarak, yabancı dil öğretiminde deyim seçimi konusunda, kullanım sıklıkları, basitlik ve kolaylık, dilbilgisi kurallarına uygunluk gibi bir takım kısıtlar belirlenmiştir. Araştırmacı tarafından, deyimlerin yabancı dil sınıflarında öğretilmesinde kullanılacak öğretim yaklaşımları konusunda ise, deyimlerin öğrencilere grup çalışması yaptırılarak bağlam içinde sunulmasını, karşılaştırma-çeviri yöntemi ile öğrenime etkin katılımlarının sağlanabileceği önerilmektedir.
- Tecelli (2005) yabancı dil öğretiminde/ediniminde iletişim becerisinin kazandırılması konusunda yazılı basının önemini vurgulamaktadır. Yazılı basında kullanılan deyimlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde sınıfa getirilecek önemli ve özgün ders malzemelerini oluşturduklarını vurgulamaktadır. Yine aynı çalışmada, yazılı basında sıklıkla kullanılan deyimlerin anlamlarının bilinmemesi yabancı dil öğrencilerinde kaygıya yol açacağından ve bu nedenle deyim öğretimine yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.
- Topçu (2001)'nin bir diğer çalışmasında ise, Fransızca ve Türkçedeki deyimlerden renk isimlerini içerenlerin karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmıştır. Ana dilde, günlük iletişimde sıklıkla kullanılan fakat yabancı dilde öğretim ve kullanımları kolay olmayan bu deyimlerin öncelikle her iki dilde de olup olmadıkları araştırılmıştır. Daha sonra, renk isimlerinin yan anlamları belirlenmiş ve bu yan anlamların Fransızca ve Türkçe deyimlerde ne ölçüde örtüştükleri ya da birbirinden ne denli farklı oldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda, Fransızca ve Türkçe deyimlerde en çok Siyah (kara), beyaz (ak) ve kırmızı renk isimlerinin kullanıldığını; Türkçe deyimlerde sarı, yeşil ve mavi gibi renklerin çok az, grinin ise hiç yer almadığı saptanmıştır.
- Kömür & Çimen (2009)'un yaptığı araştırmayla yabancı dil sınıflarında İngilizce deyimleri öğretmede kavramsal mecaz kullanmanın ne derece olabileceği araştırılmıştır. Araştırma, Sözcük Bilgisi dersini alan İngiliz Dili Eğitimi 1. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma amacına yönelik hazırlanmış ders planları 2 hafta boyunca sınıfta uygulanmıştır. Ayrıca, veri toplama amacıyla 28 sorudan oluşan bir anket formu da kullanılmıştır.

mıştır. Elde edilen bulgulardan, kavramsal mecazlar yoluyla İngilizce deyimleri öğretmenin öğrenme ve kalıcılık üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

- Yavuz (2010) yaptığı çalışmada, deyimlerin yabancı dilde öğretiminden ve aynı zamanda deyim aktarmasının tanımı ve kullanım özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Deyim öğretiminin sözcük öğretiminden farklı olduğu düşünülerek, deyim öğretimi için tasarlanan bir araç sunmaktadır. Aynı zamanda, tasarlanan araçla, yabancı dil öğrenenlerin kendi kültürleriyle hedef kültür arasında karşılaştırma yapma, benzerlik ve farklılıkların ayırımına vararak kültürel farkındalık oluşturmak hedeflenmektedir.
- Akpınar & Açık (2010), yabancılarla Türkçe öğretimi alanında deyim ve atasözlerinin öğrenme/öğretme sürecinde niçin, nasıl ve ne kadar yer alması gerektiğine Avrupa Dil Gelişim Dosyası ölçütlerini dikkate alarak değinmişlerdir. Yaptıkları çalışmada, öncelikle, yabancı dil öğrenme-öğretme sürecinde deyim ve atasözlerini kullanma gerekliliği ortaya konulmuştur. Ayrıca, Avrupa Dil Gelişim Dosyasının A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyleri için belirlediği ölçütlere göre bir değerlendirme yapmışlardır. Son olarak, konuyla ilgili çeşitli öneriler yabancı dil öğretiminin temel ilkeleri çerçevesinde verilmiştir. Yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kelime sıklığında eksiklik tespit edilmiştir. Bu nedenle, söz konuş alanda çalışanlara katkı sağlaması bakımından yazılı ve sözlü iletişimde kullanılan sözcüklerin, deyim ve atasözlerinin belli aralıklarla taranmasının zorunlu olduğu kanaatine varılmıştır.
- Tran (2012) yaptığı çalışmada Vietnam'daki üniversite düzeyindeki öğrencilere yabancı dil bağlamında deyim öğretiminin genel durumunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Aynı zamanda, 15 haftalık bir süre boyunca İngiliz dili öğretmen adaylarında deyim öğretimi sürecinin değerlendirilmesi incelenmiştir. Araştırmanın verileri anket, mülakat ve e-posta yoluyla toplanmıştır. Elde edilen verilerden, araştırmaya katılanların deyim öğretimine olumlu baktıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ve ayrıca, araştırmaya katılanların yabancı dilde deyim öğretimine karşı motive oldukları, kendilerini rahat ve güvende hissettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Deyimlerin bağlam içinde ve bir takım becerilere dahil edilerek öğretildiğinde anlamlı bir farklılık ortaya konduğu görülmektedir. Ve elde edilen bulgular ayrıca, İngilizce yabancı dil öğretiminde deyim öğretimine daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir.
- Shahrebabaki (2014)'ün yaptığı çalışmanın amacı, 60 ilköğretim öğrencisinin deyimleri içeren film kliplerinin İngilizce yabancı dil öğrenmelerine olan etkisini araştırmaktır. Araştırmaya katılan öğrencilerde homojenliği sağlamak için Oxford yerleştirme Sınavı (Oxford Placement Test) uygulanmıştır. Araştırmaya katılan 2 gruba da biri ön-test diğeri son-test olarak kullanılan çoktan seçmeli standart bir deyim testi uygulanmıştır. Deney grubunda deyimler film klipleri kullanılarak öğretilirken, kontrol grubunda deyimlerin eş anlam ve zıt anlamlarının verildiği geleneksel sınıf içi etkinlikler yapılmıştır. Yapılan veri analizinin sonucunda film kliplerinin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin son-test puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Andreou ve Galantomos (2008)'un çalışmasında, Yunanca deyimlerin yabancı dil bağlamında öğretilmesi durumunda dikkate alınması gereken teorik parametreler üzerinde

durulmuştur. Çalışmada, Yunan dilinin deyimler açısından zengin olduğu ve öğrencilere hem günlük konuşma dilindeki deyimleri hem de akademik metinlerdeki deyimleri edinmeleri güçlük yarattığı belirtilmektedir. Dolayısıyla, deyim öğretiminde öğretme stratejileri, deyimlerin kullanım sıklığı gibi faktörlerin önemli olduğu ve deyim öğretiminde olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir.

- Saberian & Zahra (2011) çalışmalarında deyimlerin tanımını yapmış, farklı taksonomilerini tanıtmış ve yabancı dildeki deyimlerin öğrenilmesi/ anlaşılması sürecini tartışmışlardır. Ayrıca, İngilizce öğretmenlerine faydalı olabilecek birkaç eğitsel bilgiler sunmuşlardır.
- Liontas (2002) 3 farklı dilde (Fransızca, Almanca ve İspanyolca) deyimlerin anlaşılmasında bağlamın ve yorumlamanın etkisini araştırmıştır. Araştırma 53 İspanyolca, Fransızca ve Almanca öğrenen 3. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Deyimlerin seçiminde diller arasında benzer olanlar dikkate alınmıştır. Sonuçlara bakıldığında, bağlamın deyimlerin anlaşılmasında anlamlı bir fark yarattığı görülmektedir. Bir başka sonuca göre ise, ana dildekenden farklı olan deyimlerin anlaşılmasında bağlamın katkısının çok fazla olduğu görülmektedir. Elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre bağlam dışı etkinliklere oranla bağlam içi etkinliklere verilen doğru yanıtların oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Yoshikawa (2008) gerçekleştirdiği çalışma ile 175 üniversite öğrencisi ile İngilizce deyimlerin anlaşılmasını araştırmıştır. 12 adet İngilizce deyim Japoncadaki eş değer anlamlarını yazmalarını istemiş ve elde edilen verilerin analizi sonucunda deyimleri anlamsal benzerlik (semantic) açısından 4 gruba (A, B, C1 ve C2) ayırmıştır. Sonuç olarak, iki dil arasında anlamsal benzerlik ne kadar fazla ise İngilizce deyimlerin anlaşılmasının da o kadar fazla olacağı tespit edilmiştir.
- Maisa & Karunakaran (2013)'ün yaptığı araştırmada deyimlerin yabancı dil öğretimindeki önemine değinilmiştir. Lisans düzeyindeki öğrencilerdeki deyim kullanımı ve deyim kullanımını iyileştirilme yolları araştırılmıştır. Ayrıca, ikinci dil olarak İngilizcenin öğretiminde deyim edinimi ve deyim öğretimi/öğrenimi analiz edilmiştir. Çalışmanın odak noktasını lisans düzeyindeki öğrencilerde deyimleri edinme süreçleri ve deyim öğretimini teşvik etmek oluşturmaktadır. Ayrıca, İngilizce öğretmenlerinin deyim öğretimi konusundaki inanışları da ortaya konmuştur. Sonuç olarak, deyim öğretiminin sözcük öğretiminin ayrılmaz bir parçası olduğu sonucuna varılmıştır. Ders materyallerinin haricinde deyimlerin sınıf içinde öğretilecek diğer sözcüklere dahil edilerek, diyalog ve hikayeler yoluyla öğretilebileceği vurgulanmaktadır.
- Saleh ve Zakariya (2013) araştırmalarını 40 Libyalı öğrenci ile gerçekleştirmişlerdir. Öğrencilerin İngilizce yabancı dilde deyimleri anlamada karşılaştıkları zorluklar araştırılmıştır. Ayrıca, yapılan çalışma ile deyimleri anlamak ve kullanmak amacıyla öğrencilerin kullandıkları bir takım stratejileri ortaya koymak, deyim kullanımında karşılaştıkları zorluklar ve bu zorlukların üstesinden gelmek için kullandıkları stratejileri tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin deyimlerin bağlam içindeki anlamlarını bulmak için tek bir strateji değil birden fazla stratejiler kullandıkları tespit edilmiştir.

tir. Deyimlere anlam yüklemeye en çok bağlamdan yararlandıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin karşılaştığı güçlüklerin tamamının bölümlenebilir deyimlerle ilişkili olduğu, kullandıkları en başarılı stratejinin bağlamdan yararlanmak ve ana dillerindeki deyimlerle benzerlik kurmak olduğu ortaya konmuştur.

- Cooper (1999) yaptığı çalışmada yabancı dil öğrencilerinin İngilizce deyimleri anlamada kullandıkları anlama stratejilerini bir ya da iki cümleden oluşan bağlamdan tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma, yaşları 17-45 arasında değişen 18 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bunların 8'nin ana dili İspanyolca, 3'nün Japonca, 5'nin Korece, 1'nin Rusça ve 1'nin de Portekizcedir. Katılımcılar 5.1 yıldır Amerika'da ikamet etmekte ve 7.3 aydır İngilizce öğrenmektedirler. Yapılan çalışmada, en sık kullanılan stratejilerin bağlamdan anlamı tahmin etme, deyimleri tartışma/ analiz etme ve deyimlerin gerçek anlamlarını (kelimesi kelimesine) kullanmak olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, araştırmanın bulguları öğrencilerin deyimleri anlamlandırmak için sırayla birçok strateji kullandıklarını ortaya koymuştur. Bu stratejiler tekrar etme ve açıklama, tartışma ve analiz etme, bağlamdan anlam çıkarma, var olan bilgileri kullanma ve son olarak da ana dildeki deyimlere başvurma olarak sıralanmaktadır.
- Caillies (2009) yaptığı çalışmayla 300 Fransızca deyim sınıflandırmasını yapmıştır. Bu betimsel sınıflandırmayı 5 boyutta ele almıştır: aşinalık, anlamını bilme, edebi olasılık, ayrıştırılabilirlik ve öngörülebilirlik. Araştırma yaşları 20 ile 45 arasında değişen katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, henüz yapılmamış olan Fransızca deyimler hakkında bir veri tabanı oluşturmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerden, aşinalık ve deyim anlamını bilme ile öngörülebilirliği arasında bir bağlantı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bir deyim aşina olma onun anlamını bilmeyi ve öngörülebilirliğini arttırmaktadır. Caillies aynı zamanda, bir deyim anlamını bilme ile ayrıştırılabilir olması arasında da bir bağlantı olduğunu tespit etmiştir.
- Elme (2014) araştırmasında deyimlerin yabancı dil öğretimine dâhil edilmesinin gerekliliğinden bahsetmektedir. Ve aynı zamanda, Fransızca derslerinde deyimleri öğretmede kullanılacak bir takım stratejiler ve eğitim bilimsel bir öğretim yaklaşımı önermektedir. Önerilen stratejiler ve yaklaşım sayesinde öğrencilerin deyimlerin sözcüksel, dilbilgisel, sosyo-kültürel ve tarihsel yönlerini de keşfetmelerinin sağlanacağını belirtmektedir. Dolayısıyla, deyim öğretiminin yabancı dil öğretimine dâhil edilmesiyle öğrencilerin iletişim becerisinin yanı sıra sosyal becerileri de kazanmalarını sağlayacağını vurgulamaktadır.
- Špadijer (2014) çalışmasında deyimlerin Fransızca yabancı dil öğretiminde ve yabancı dil ders kitaplarında yer alması gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmada ayrıca, bazı deyimlerin anlambilimsel ve sözcüksel zenginliği ortaya konulmaktadır ve insan vücudu ile ilgili sözcükler içeren deyimlerden örnekler sunulmaktadır. Bu deyimlerin dilbilgisel betimlemesi ve anlambilimsel yorumu yapılarak, alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Quemoun (2007)'nin çalışmasında bazı deyimlerin değişmeceli anlamları üzerinde durulmaktadır. Fransızca ve İspanyolca deyimlerin karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Bu analizde temel alınan ilk ölçüt olarak deyimlerin örtük anlam taşıyanları seçilmiştir,

ikinci ölçüt olarak ise bağlam içinde kullanılarak sunulmalarına dikkat edilmiştir. Yapılan karşılaştırmalı analiz ile öğrencilerin sadece deyimlerin yabancı dildeki eşdeğer anlamlarını bulmayı değil aynı zamanda yabancı dildeki oluşturulma şekillerini de öğrenecek olmaları düşünülmüştür. Dolayısıyla yabancı dil öğrenenler, deyimlerin farklı dillerde farklı sözcükler kullanılarak da aynı anlamı taşıyabileceğini kavrayacaklardır.

- De Serres (2009), “deyimlerin eğitimi/ öğretimi nasıl kolaylaştırılabilir ve özellikle gündelik yaşamda kullanılma sıklığı nasıl artırılabilir?” sorusundan yola çıkarak yabancı dil sınıflarında kullanılmak üzere eğitsel bir multimedya aracı (DVD, Web sitesi ve eğitsel oyunlardan oluşan) tasarlamıştır ve ayrıca çalışmasında deyim öğretimiyle ilgili teorik bilgiler vermektedir.

1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Deyimlerin Önemi

Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğünde tanımlandığı şekliyle deyimler, “genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbekleridir”. Mc Carthy ve O'Dell (2008, aktaran Maisa ve Karunakaran, 2013: 112)'e göre deyimlerin ifade ettikleri anlamlar çok çeşitli konuları içerebilmektedir. Bunlar, hayvanlar, deniz, spor, vücut bölümleri, yiyecek ve içecekler, renkler, insan ve yer isimleri, görme, işitme, tat alma ve dokunma duyuları olarak gruplandırılabilir.

“Yabancı dil öğretiminin tarihçesine bakıldığında dil sözvarlığı içerisinde önemli bir yere sahip olan deyimlerin öğretimine yeterince önem verilmediği görülmüştür” (Güneş, 2009:1). Oysaki Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CECR- Cadre Européen Commun de Référence Pour les Langues)'nin ölçütlerine göre günlük yaşamda kullanılan deyimlerin öğrenciler tarafından öğrenilmesi ve yabancı dil sınıflarına getirilen ders materyallerinde deyimlere yer verilmesi gerektiği önerilmektedir (CECR, 2006: 80-84) ve buna bağlı olarak da günümüz yabancı dil eğitiminde deyim öğretimine doğru bir yönelme olması beklenmektedir. Dolayısıyla, günümüz yabancı dil eğitiminde İletişimsel Yaklaşımın yabancı dil sınıflarında kullanılmaya başlamasıyla birlikte, deyimlerin önemi daha da belirginleşmiştir. “İletişimsel yaklaşımda deyimler ait oldukları dilin kültürünü yansıtan, kavramlaştırmaya yarayan ve edimsel işlevlere sahip ifadeler olarak dikkate alınmaktadır” (Güneş, 2009:1).

Ana dilde olduğu gibi yabancı dilde de deyimlerin günlük yaşamda sıkça kullanıldıklarını düşünülecek olursa, yabancı dil öğretiminde deyimlerin yer alması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, yabancı dil öğretimi alanında yapılan birçok çalışmada yabancı dilde deyimlerin öğretilmesinin önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir:

Delisle (2001, aktaran Güneş, 2009: 2)'e göre, “anadile veya yabancı bir dile hâkim olmak o dilin dilbilgisini veya sözcüklerini iyi bilmekle ölçülmez, önemli olan o dildeki deyimleri ve özel oluşumları da bilmektir.” Deyimlere yeterince hâkim olmayan bir birey, yabancılarla iletişim kurmakta zorlanacak ve dolayısıyla da iletişim kopukluğu meydana gelecektir. Bu da bireyin kendisini yabancı dilde yetersiz hissetmesini sağlayacaktır.

Abisamra (2003), yazılı ve sözlü söylemlerde deyimleri kullanabilmenin öğrencilerde kendine güveni arttırdığı gibi iletişim kurduğu kişilere de saygı duymasını sağlayacağını ifade etmektedir.

Topçu (1999:175)'nin ifadesiyle, yabancı dil öğrenen öğrencilere “deyimlerin başlangıç düzeyinden itibaren verilmesi ve öğrenenlerin bir an önce yabancı dilin tüm gerçekleri ve ince-likleriyle karşılaşmaları gerekmektedir.” Yabancı dil öğretiminin sadece dilbilgisi öğretimiyle sınırlı olmadığı düşünülecek olursa, hedef dili anlayabilmek ve iletişim kurabilmek için o dil-deki dil dışı bilgilerle de donatılmış olmak gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Mazotta (1996, aktaran Güneş, 2009: 2)'nin deyişiyle, “eğer yabancı dil öğrencileri, ana-dil konuşanlarla iletişimleri esnasında deyimleri gerekli olduğunda ve uygun bir şekilde kulla-nabilirlerse o zaman kendilerini daha az yabancı hissedeceklerdir.”

Akpınar ve Açık (2010: 3) a göre, “yabancı dil öğrenen kişi öğrendiği dilin deyim ve atasözlerini ne denli doğru ve yerinde kullanırsa öğrendiği dile de o denli hâkim demektir ve bu hâkimiyet yabancı dil öğrenen bireyi dilini öğrendiği ulusun diğer bireyleriyle daha iyi kay-naştıracaktır.”

Burke (1998, aktaran Rodriguez & Winnberg, 2013: 12)'nin deyim öğretimi konusunda-ki görüşüne göre, “eğer yabancı dil öğrenenler deyimleri bilmiyorlarsa hiçbir zaman öğrendik-leri dile tam olarak dahil olmuş sayılmazlar ve hep o dile yabancı olarak kalırlar”.

Rey (2003:VIII, aktaran Elme, 2014: 4) e göre hiçbir dil deyimler öğrenilmeden tam olarak öğrenilmiş sayılmaz ve tasvir edilmez.

Bir başka araştırmacı olan Cooper (1998, aktaran Rodriguez & Winnberg, 2013: 12) da yabancı dilde deyim öğretiminin önemli olduğunu ifade etmektedir, dolayısıyla “yabancı dilde çok geniş bir sözcük dağarcığına sahip olan öğrenciler bile eğer tam olarak deyimlere hâkim değillerse er ya da geç bir takım güçlüklerle karşılaşacaklardır.”

Alkarazoun (2015: 58)'in deyişiyle, yabancı dilde deyimlerin öğrenilmesi sözcük öğre-nimine de katkı sağlamaktadır ve “öğrencilerin deyimleri kullanmaları sözcük dağarcıklarının artmasını, öğrendikleri dili daha iyi anlamalarını ve o dile hâkim olmalarını sağlamaktadır.”

Martin ve Nippold (1989: 59)'da deyimlerin öğrenilmesinin önemli olduğunu, çünkü günlük yaşamda yazılı ve sözlü metinlerde sıklıkla karşımıza çıktıklarını belirtmektedirler. Aynı zamanda, deyimlerin anlamlarının bilinmesinin, yabancı dilde öğrencilerin sözcükleri tanımalarını ve sözcük hazinelerinin gelişimine katkıda bulunacağını ifade etmektedirler. Diğer yandan deyimlerin bilinmemesinin ise, yabancı bir dili öğrenenlerin sosyal ve akademik çerçe-vede zorlanacaklarını belirtmektedirler.

Birçok araştırmacının yukarıda sıralanan görüşlerinden yola çıkılacak olursa, deyim öğretiminin yabancı dil eğitimine dâhil edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Deyimler sadece dilsel öğeler olarak değil aynı zamanda hedef dilin kültürünü yansıtan öğeler olarak da karşımıza çıkmaktadır.

1.4. Deyim ve Kültür İlişkisi

Ana dilde deyimler günlük yaşamda belli bir çerçevede sıklıkla kullanıldıklarından öğrenilmesi güçlük teşkil etmez. Ancak, yabancı bir dil öğrenirken, deyimler, anlaşılması ve ezberlenmesi güçlük teşkil eden sözcük grupları olarak karşımıza çıkmaktadırlar ki bunun nedeni olarak da sahip oldukları özel yapıları ve öğrenciler tarafından günlük yaşamda sıklıkla kullanılmıyor olmaları söylenebilir. Bazı deyimlerin, ana dilde karşılıklarının bulunmaması da bu yapıların öğrenilmesinde ve öğretilmesinde güçlük yaratabilmektedir. Dolayısıyla, yabancı dil öğrenenlere hedef dili ana dili gibi konuşabilme ve farklı kültürel olaylar karşısında kendini doğru ifade edebilme becerileri ancak kültür aktarımı ile kazanılabilir (Serres, 2011: 131).

Günümüzde yapılan birçok çalışmaya bakıldığında, dil ve kültür arasında yakın bir ilişki olduğu kabul edilmektedir ve dil, bir topluma ait değerleri yansıtan bir ayna gibidir. Bir dilin ayrılmaz parçası olan deyimler de söz konusu toplumun tarihini, dinini, kültürel ve sosyal çevresini yansıtır. Bu durumda, bir dile çok iyi hakim olmak o dilin kültürüne de hakim olmak demektir. Kültür ve deyimler birbirinden ayrılmaz parçalardır ve ana dile çevrildiklerinde anlam kaybederler, çünkü ait oldukları kültürden öğeler taşırlar (Alwadi&Alhathal, 2013: 15). Ayrıca, Rey (2007: 8, aktaran Alwadi&Alhathal, 2013:16)'e göre deyimler tarihsel açıdan da zengin bir kaynakçaya sahiptirler.

Kısaca, yabancı dil eğitimi, kültür öğrenimini de içine alan bir süreçtir ve deyimler bir dilin kültürel boyutunu ortaya koyan söz varlığı öğeleridir. Deyim öğretimine de yer verilen bir yabancı dil sınıfında, öğrenciler sadece deyimleri öğrenmekle kalmaz aynı zamanda hedef dilin konuşulduğu ülkenin tarihi, insanların yaşam ve beslenme biçimi ile ülkenin değerleri hakkında da bilgi sahibi olurlar.

1.5. Deyim Öğretiminde ve Öğrenimindeki Güçlükler

Bir yabancı dil öğrencisi için deyimlerin bilinmesi ve kullanılması, iletişimsel becerilerin gelişiminde kesin bir rol oynamaktadır ve aynı zamanda yabancılarla konuşurken öğrencinin özgüven duygusunu arttırmaktadır (Detry, 2014:144). Bu nedenle, yabancı dil öğretiminde önemli bir yere sahip olan deyimlerin, karmaşık yapılarına ve zahmetli bir öğrenme gerektirmelerine rağmen eğitim-öğretim müfredatında olmaları gerektiği savunulmaktadır (Ibid., 2014: 144).

Ancak, kendilerine özgü bir yapısı olan deyimlerin öğretiminde ve öğreniminde bir takım güçlükler ortaya çıkabilmektedir. Bu güçlükler genellikle deyimlerin anlaşılma ve kullanılma safhasında ortaya çıkar ve Elme (2014: 22)'ye göre aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- “Ana dil ile hedef dil arasındaki benzer deyimlerin öğretilmesinde ve öğrenilmesinde sorun yaşanmazken, farklılık gösteren deyimlerin anlamı öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılabilir ve sözcüğü sözcüğüne çeviri yaparak anlam çıkarmaya çalışan öğrenci deyimlere yanlış anlam yükleyebilir.” Örneğin; “les carottes sont cuites” (sözcüğü sözcüğüne çevirisi: havuçlar pişti / değişmeceli anlamı: yapacak bir şey yok, hiç umut yok) deyimini yabancı dil öğrencisi sözcüğü sözcüğüne çevirdiğinde gerçek anlamını anlayamaz. Bu tür durumlarda öğretmen ana dilden yararlanabilir.

- “Öte yandan, öğrencilerin sadece deyimlerin anlamlarını bilmesi yeterli olmayabilir. Bunları, doğru bağlamda ve doğru zamanda kullanabilmeyi de öğrenmeleri gerekmektedir.” Örneğin; “casser sa pipe” (sözcüğü sözcüğüne çevirisi: piposunu kırmak/ değişmeceli anlamı: birdenbire, aniden ölmek) deyimini aniden ölen kişiler için kullanılan bir deyimdir ve her ölen kişinin ardından kullanılmaz.

Li (2016)' ye göre ise, deyim öğretiminde ve öğrenimindeki güçlükler aşağıdaki gibidir:

- Deyimlerin sözcüğü sözcüğüne tercümesinde, gerçek anlamı ortaya çıkmayacağı için anlaşılabilirler. Bu durumda, daha önce söz konusu deyimle karşılaşmayan öğrenci anlamını kavrayamaz.
- Deyimlerin kendilerine özgü bir yapısı vardır ve diğer dillerde karşılıkları olmayabilir. Bu da, deyimlerin anlamlarını tahmin etmede güçlük yaratır.
- Öğrenci, anlamını bilmediği bir deyimini sözcüğü sözcüğüne çevirerek anlam bulmaya çalışırken aynı zamanda deyim anlamını da değiştirebilir veya nadiren gerçek anlamı yakalayabilir.
- Hedef dilin kültürüne ait bilgi eksikliği de deyimlerin anlamını tahmin etmede güçlük yaratacaktır.

Tüm bu söylenenler dikkate alındığında, öğretmene deyim öğretiminde önemli bir rol düşmektedir.

1.6. Deyim Öğretiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Stratejiler

Öğretmenin yabancı dil sınıflarında kültürel arabuluculuk rolünü üstlenmesinden dolayı belirleyici bir rolü vardır. Deyim öğretimi için sınıfta kullanılacak yöntemin seçiminde, “deyimlerin özelliklerine ve öğrencinin öğrenmesinde yarattığı öncelikli güçlüğün türüne göre hareket edilmelidir” (Detry, 2014: 144-145).

Yapılan deneysel çalışmalar öğrencilerin yabancı dildeki deyimlerin değişmeceli anlamlarını sözcükler ve bağlam yardımıyla tahmin edebildiklerini göstermektedir (Liontas, 1999, aktaran Hoa&Armand 2014: 25). İzole sözcükler öğrenmek yerine, belirli bir kelimeyi çevreleyen bağlamsal ipuçlarından yola çıkmak öğrencilerin deyimlerin anlamlarını kazanmasına daha fazla yardımcı olabilmektedir (Wu, 2008: 1). Ancak, zaman zaman yanlış tahminlerle de sıklıkla karşılaşmak mümkün olabilmektedir. Örneğin, “Mettre les pieds dans le plat” (sözcüğü sözcüğüne tercümesi: ayaklarını yemeğin içine sokmak/ değişmeceli anlamı: tabu olan bir konudan bahsetmek) deyiminiyle karşılaşan bir yabancı dil öğrencisi bunun bir deyim olduğunu muhtemelen tahmin edecektir çünkü cümle bu şekliyle mantıklı bir cümle değildir. Fakat öğretmen öğrencinin bu deyim değişmeceli anlamını anlayıp anlamadığından emin olamayabilir ve aynı zamanda öğrenci bu deyim doğru olmayan çok farklı bir anlam da yükleyebilir : “bir şeye karışmak, burnunu sokmak”, gibi.

Bu tür yanlış anlamlandırmaları ortadan kaldırmak ve öğrencilerin deyimleri doğru bir biçimde anlamalarını ve kullanmalarını sağlamak için yabancı dil sınıflarında deyim öğretimini vurgulamak gerekmektedir.

Pragmatik yaklaşımın savunucularına göre yabancı dil hakkındaki genel bilgi ve dilbilgisi ile deyimlerin değişmeceli anlamlarını yorumlama becerisi arasında bir etkileşim bulunmaktadır. Bu nedenle, öğrencilere çeşitli etkinlikler aracılığıyla sahip oldukları dilsel ve pragmatik (*faydacı, yararçı*) bilgileri uygun bir şekilde kullanarak, deyimlerin anlamlarını öğrenmeleri sağlanmalıdır. “Örneğin, bir yabancı dil öğrencisi, ‘*Manger comme un cochon*’ deyiminin anlamını çıkarmak için domuzların nasıl yemek yediğini kafasında canlandırarak ‘*çok pis bir şekilde yeme*’ anlamına geldiğini tahmin edebilir” (Liontas, 1999, aktaran Hoa & Armand, 2014: 27).

Bazı araştırmacılara göre ise, *etimolojik irdeleme yaklaşımıyla* deyimlerin yer aldıkları bağlam vurgulanarak deyimlerin etimolojik kökenlerinin farkına varılmasının sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Ancak, “yabancı dil öğrencileri açısından deyimlerin etimolojik kökenlerini bulmak genellikle karmaşık bir durum oluşturmaktadır, çünkü birçok kişi kendi ana dilindeki deyimlerin dahi nasıl oluşturulduklarını bilememektedir” (Ibid, 2014: 27). Dolayısıyla, etimolojik irdeleme yaklaşımının etkililiği, öğrencilerin deyimlerin kökenlerini bulamadıkları veya öğretmenin konuyla ilgili açıklamalarını anlamadıkları gibi durumlarda sınırlanmaktadır.

Deyim öğretiminde kullanılacak yaklaşımlardan bir diğeri de *çeviri-karşılaştırma yaklaşımıdır*. Bu yaklaşımda, deyimlerin ilk anlamlarının sözcüğü sözcüğüne ana dile çevrilerek, aynı zamanda değişmeceli anlamlarının da verilerek ana dil ile yabancı dil arasında karşılaştırmalar yapılması, her iki dilde benzerliklere ve farklılıklara dikkat çekilmesi önerilmektedir (Ibid, 2014: 27).

Kavram bilimi (sémasiologie)’ne göre sözcüklerin biçimsel yapılarından ve alan benzerliklerinden yola çıkılarak anlamlarını buldurmak amaçlanmaktadır “(örnek; renk sözcüklerinin kullanıldığı deyimler: ‘*Travailler au noir*’, ‘*Se mettre au vert*’, ‘*Être rouge de colère*’ / aynı sözdizimsel yapıya sahip deyimler: ‘*Manger sur le pouce*’, ‘*Prendre dans ses filets*’)” (Ibid, 2014: 27).

Yukarıda bahsedilen yöntemlerin dışında, deyim öğretimi için derste işlenen konuyla ilgili kısa hikâyeler oluşturmak, rol yapma tekniğini kullanmak, öğrenilen deyimlerin geçtiği diyaloglar yazmak veya bir okuma parçasının devamını verilen deyimlerle yeniden oluşturmak gibi teknikler kullanılabilir. Yabancı dil sınıflarında sıklıkla kullanılan bazı stratejiler, deyim öğretiminde de kullanılabilir. Wu (2008)’ya göre deyim öğretimi için kullanılacak öğretim stratejileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- **Kısa hikâyelerin kullanılması:** İlginç hikâyeler öğrencilerin her zaman dikkatini çekebilir ve bu nedenle de yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılabilir. Bağlamsal bilgiler deyimlere anlam yüklenmesinde öğrencilere yaygın olarak yardımcı olduklarından, öğretmenlerin deyim öğretiminde zengin bir bağlam oluşturması öğrenme ve hatırlama açısından önem teşkil etmektedir.
- **Görsellerin kullanılması:** Sınıfta okunan ders materyallerinde görsellerin kullanılması hem anlamayı kolaylaştırmakta hem de öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Deyim

öğretiminde sözcük dağarcığının geliştirilmesinde ve deyimlerin anlamını tahmin etmede çeşitli resimlerin kullanılması öğrenmeyi daha etkili hale getirmektedir.

- **Küçük grup tartışması:** Öğrencileri sınıfta pasif dinleyenler olmaktan çıkarmak ve bilgi üretim sürecine dahil etmek amacıyla küçük grup tartışmaları kullanılabilir. Bu tür küçük grup tartışmaları öğrencilerin akranlarından ve bağlamdan yararlanarak deyimleri öğrenmelerine yardımcı olabilmektedir.
- **Tekrarlama ve yeniden yazma etkinliği:** Öğrencilere deyimlerin anlamları verildikten sonra, kendi cümleleriyle tekrar etmeleri ve anlamlarını yazmaları istenebilir. Tekrarlama ve yeniden yazma etkinlikleri öğrenme açısından kalıcılık sağlamaktadır.
- **Diyalog yazma ve rol yapma etkinliği:** Diyalog yazma ve rol yapma etkinlikleri hem yazılı hem de sözlü etkinliklerdir. Bu tür etkinliklerde öğrenciler grup arkadaşlarıyla işbirliği yaparak öğrendikleri deyimleri yazdıkları metinlerde kullanarak ve canlandırarak da hatırlama düzeylerini arttırmaktadırlar.

Deyim öğretiminde yukarıda bahsedilen stratejilere ilave olarak (Broda, 2013) :

- sınıfta işlenecek konuya uygun veya öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda bir seçim yapılabilir.
- yabancı dil seviyesi başlangıç düzeyindeki öğrenciler için daha basit, ileri düzeydeki öğrenciler için daha karmaşık deyimler tercih edilebilir.
- yeni öğrenilecek deyimler için gerekli olan sözcükler önceden öğretilebilir.
- bir derste öğrencilere öğretilecek deyim sayısını sınırlandırmak, deyimlerin daha kolay kavranmasını sağlamaktadır.
- daha önce öğretilen deyimlerle ilgili çok sayıda tekrar yaptırılabilir, öğrencilerin bu deyimleri farklı bağlamlarda kullanmaları istenebilir.

Deyim öğretiminde sınıfta kullanılacak etkinlikler öğrencilerin yabancı dil düzeyine göre başlangıç, orta ve ileri düzey olmak üzere gruplandırılabilir (Broda, 2013):

- **Başlangıç Düzeyi:**
 - **Deyimleri tanımlarla eşleştirme:** deyimlerin tanımları verilip öğrencilerin deyimlerle tanımları eşleştirmeleri istenebilir.
 - **Deyimleri resimlerle eşleştirme:** deyimlerin anlamlarını ifade eden resimlerle deyimlerin eşleştirilmesidir.
 - **Deyim partnerini bulma:** deyimın yarısı bir öğrenciye diğer yarısı da başka bir öğrenciye verilerek deyimın bütünüün bulunması ve anlamının tahmin edilmesi istenir. Bu etkinlik Küçük grup çalışması olarak yapılabilir.
 - **Çeviri:** deyimlerin anlamları açıklandıktan sonra öğrencilerden kendi dillerinde aynı anlama gelen deyimi bulmaları istenir. Öğrenciler deyimın ana dildeki biçimini arkadaşlarına söyledikten sonra yabancı dilde anlamını açıklayabilir.
- **Orta Düzey:**
 - **Günün/ haftanın deyimi:** öğretmen dersin başında öğrencilere bir deyim söyler ve anlamını tahmin etmelerini ister. Öğretmen deyimın anlamını vermeden önce, ders boyunca deyimi bağlam içinde kullanarak öğrencilerin anlamı tahmin etmelerini

kolaylaştırır. Ders sonunda ise anlamı tahmin edilen deyim öğrencilerin kullanması istenir.

- **Şifreli deyimler:** deyim oluşturulan kelimeler bölünür ve kartların üzerine yapıştırılır. Öğrenciler bölünen kelimeleri sıraya koyarak deyim oluşturmaya ve anlamını tahmin etmeye çalışır.
- **Resim çizmek:** öğrenciler deyimlerin ilk anlamlarını ifade eden resimler çizerek, çizdikleri resimlerin deyimlerin mecazi anlamlarını ne kadar yansıttıklarını tartışabilirler (Örneğin: *Armut dibine düşer*).
- **Müzikteki deyimler:** deyimlerin yer aldığı şarkı sözleri bulunarak, öğrencilerden içindeki deyimlerin bulunması istenir. Bulunan deyimlerin bağlam içindeki anlamları tartışılır.
- **İleri Düzey:**
 - **Günün/ haftanın deyim:** öğrencilerden uzun vadede çeşitli deyimler bulmaları ve bu deyimlerin anlamlarını ve kökenlerini sınıfta tartışmaları istenir.
 - **Deyim araştırma:** öğrencilere çeşitli temalara ait deyimler verilip anlamlarını, kökenlerini ve eğer mümkünse görselini internetten bulmaları istenir.
 - **Deyimler ve video izleme:** Öğretmen dersinin konusuyla örtüşen bir video film bulur. Filmde geçen deyimleri öğrencilere önceden öğretir veya bu deyimler zaten biliyorsa bulmaları istenir. Deyimler film bağlamında tartışılır.

2. YÖNTEM

Araştırma hem nitel hem de nicel bir çalışmadır. Araştırmada öncelikle, betimsel yöntem kullanılarak var olan durum ortaya konulmuş ve tarama modeli kullanılarak, araştırma çerçevesinde incelenen kitaplardan elde edilen veriler belge inceleme yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır. “Belge inceleme, araştırmada hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Sözbilir, 2010: 2). Araştırmada tek grup ön-test/ son-test araştırma modeli kullanılmıştır. Hangi belgelerin önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabileceği araştırma problemi ile yakından ilgilidir. Örneğin, eğitim ile ilgili bir araştırmada ders kitapları, öğrenci ders ödevleri ve sınavları, anılar, günlükler, özel mektuplar gibi belgeler, belge incelemeye konu olabilirler (Bailey, 1982: 302-303).

2.1. Katılımcılar

Araştırma 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde, Fransızca Okuma-II dersinde, Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf öğrencileri (32 kişi) ile tek grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tek grup ön-test/ son-test araştırma modeli kullanılmıştır. Deney grubunu oluşturan öğrencilerle 6 hafta boyunca, Fransızca Okuma-II dersinde, bağlamdan yararlanarak ve diyalog yazma etkinliği kullanılarak öğrencilere bazı Fransızca deyimler öğretilmiştir. Öğretilecek deyimlerin seçiminde günlük yaşamda ve ders kitaplarında karşılaşılabilecekleri deyimler olmasına dikkat edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma öncesi öğrencilere 30 sorudan oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanmış bir Fransızca Deyim Testi uygulanmıştır. Testin hazırlanmasında, tamamlayıcı ders kitabı olarak kullanılan kitaplardan ve okuma dersinde okutulacak metinlerde geçen deyimler kullanılmıştır. Hazırlanan deyim testinin uygulanabilirliği konusunda Fransız Dili ve Eğitimi alanında görev yapan 3 öğretim üyesinin de uzmanlığına başvurulmuştur. Testin öğrenciler tarafından yanıtlanmasıyla araştırmanın nicel verileri elde edilmiş ve verilerin analizi SPSS programı kullanılarak yapılmıştır. Deyimlerin bağlam yoluyla öğretilmesi, araştırmacı tarafından sınıfa getirilen özgün metinlerle gerçekleştirilmiştir. Metinlerin okunup anlaşılmasından sonra okuma-anlama etkinlikleriyle birlikte metnin içinde geçen deyimlerle ilgili sorular yanıtlanmıştır. Ayrıca, öğrencilerden, küçük gruplar (4 kişilik) oluşturup, derste öğrendikleri deyimleri kullanacakları diyaloglar yazmaları istenmiştir. Yazılan diyaloglar sınıfta okunmuş ve öğretmen tarafından öğrencilere dönüt verilmiştir.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma çerçevesinde incelenen kitaplardan elde edilen nitel veriler belge analizi yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır. Öğrencilerin var olan deyim bilgisini ölçmek için hem araştırma öncesinde hem de araştırma sonrasında kullanılan Deyim Testinden elde edilen verilerin analizi ise SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya toplamda 44 farklı öğrenci katılmıştır. Ancak bu öğrencilerin bir kısmı (f=39) uygulama öncesi teste, bir kısmı (f=38) ise uygulama sonrası teste katılmıştır. Araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için hem ön teste hem de son teste katılan öğrencilerin (f=32) analizde dikkate alınmasına karar verilmiştir. Bu karar sonucunda oluşan katılımcılara ilişkin betimsel bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen adaylarının cinsiyetlere göre dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	22	68.8
Erkek	10	31.3
Toplam	32	100.0

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere katılımcıların % 68.8’si kadın (f = 22) % 31.3’ü erkektir (f = 10).

Uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencilerin Fransızca deyimleri tanımalarına yönelik olarak bir test uygulanmıştır. 30 sorudan oluşan testte her doğru yanıtta 1 puan verilmiştir. Öğrenciler her iki test sonunda verdikleri doğru yanıtlara göre düzeylere ayrılmıştır. Bu puan aralıkları ve karşılığındaki düzeyler Tablo 2’de verildiği gibidir.

Tablo 2: Deyim Testine ilişkin puan aralıkları ve düzeyler

Puan Aralığı	Düzy
0-5	Çok düşük
6-11	Düşük
12-17	Orta
18-23	Yüksek
24-30	Çok yüksek

Araştırmanın ilk sorusuna “1. Fransızca yabancı dil ders kitapları Alter Ego 1/2/3/4’de deyimler ne sıklıkta yer almaktadır?” yanıt bulabilmek için yabancı dil öğretiminde sıklıkla kullanılan Alter Ego (A1, A2, B1, B2) kitabında deyimlerin ne sıklıkta yer aldıklarına bakılmıştır.

Dört kitabın belge analizi yöntemiyle incelenmesi sonucu elde edilen veriler aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Deyimlerin kitaplarda yer aldıkları sayfa numaraları ve Türkçe anlamları da tablolarda verilmiştir:

Tablo 3: Alter Ego 1 (A1) ders kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 1 (A1) Ders Kitabı
60	“Pendre la crémaillère” (Yeni bir eve taşınmayı kutlamak)
126	“Avoir un coup de coeur pour qqch / pour qqn” (Birini veya bir şeyi görür görmez çarpılmak).
127	“Voir tout en noir” (Her şeyin olumsuz tarafını görmek)
137	“Colmater les brèches” (Bir boşluğu, bir deliği doldurmak, kapatmak)
147	“Le dessus du panier” (Standardın üstünde, en iyisi)
148	“Se mettre au vert” (Dinlenmek için kendini doğaya atmak)
172	“Ça part comme des petits pains!” (Birşeyin çok çabuk satılması)
TOPLAM	7

Yukarıdaki tabloya bakıldığında, deyimlerin Alter Ego 1 (A1) ders kitabında sadece 7 kez geçtiği görülmektedir. Söz konusu deyimlerin öğretilmesiyle ilgili özel herhangi bir etkinlik yapılmamıştır. Deyimler okuma parçalarında veya farklı etkinlik türleri içinde geçmektedir. Alter Ego 1’in çalışma kitabında ise herhangi bir deyim kullanımına rastlanılmamıştır.

Tablo 4: Alter Ego 2 (A2) ders kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 2 (A2) Ders Kitabı
----------	------------------------------

20- 22	“Avoir le coup de foudre” (Birine çarpılmak, âşık olmak)
20	“Avoir le souffle coupé” (Çok şaşırarak, etkilenmek)
33- 35	“Marcher sur les pieds de qqn.” (Birine kötü davranmak, ezmek)
33- 35	“Être sur le dos de qqn.” (Sağduyusuz davranarak birini rahatsız etmek)
36	“Traiter qqn comme un chien” (Birine saygısızca davranmak)
104	“Casser les pieds à qqn.” (Birinin canını sıkmak, rahatsız etmek)
104	“Perdre la tête” (Aklını kaçırmak, deliye dönmek)
104	“Prendre un coup de vieux” (Çabucak eskimek, modası geçmek)
105	“Se meubler l’esprit” (Kültürlü biri olmak, bilgili olmak)
105	“Dévorer un livre” (Kitabı bir çırpıda okumak, yalayıp yutmak)
105	“Avoir un chat dans la gorge” (Sesi kısılmış olmak)
105	“Poser un lapin à qqn.” (Kararlaştırılan randevuya gelmemek, birini ekmek)
105	“Avoir un fièvre de cheval” (Yüksek ateşinin olması)
TOPLAM	13

Tablo 4'ten de anlaşılacağı üzere, Alter Ego 2 (A2) ders kitabında Alter Ego 1'dekine oranla deyim sayısında artış gözlenmektedir. Tüm kitapta 13 tane deyim bulunmaktadır. Kitabın 6. ünitesinin “Carnet de Voyage” bölümünde deyimlere 2 sayfa (104 ve 105. sayfalar) ayrılmıştır. Bu sayfadaki etkinlikler deyimlerin anlamlarını buldurmaya yönelik doğru-yanlış türü sorular, eşleştirme soruları, resimlerle deyimlerin eşleştirilmesi, ana dildeki deyimlerden de örnekler verilerek bunların resimlerle ifade edilmesi ve anlamlarının Fransızcaya çevrilmesi şeklindedir.

Tablo 5: Alter Ego 2 (A2) çalışma kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 2 (A2) Çalışma Kitabı
7	“Pendre la crèmaillère” (Yeni bir eve taşınmayı kutlamak)
TOPLAM	1

Alter Ego 2 (A2) çalışma kitabında ise, yukarıdaki tabloda yer alan, sadece 1 deyim bulunmaktadır. Ders kitabında deyimlere 6. ünite de 2 sayfalık bir bölüm ayrılmasına rağmen,

çalışma kitabında herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Tablo 6: Alter Ego 3 (B1) ders kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 3 (B1) Ders Kitabı
29	“Vouloir le beurre et l’argent du beurre” (Aynı anda çok şey istemek)
70	“Mettre sa main au feu” (Bir şeyden çok emin olmak)
70	“Avoir la berlue” (Hatalı karar vermek, yanlış değerlendirmek)
80	“Baisser les bras” (Mücadeleyi bırakmak, vazgeçmek)
80	“Donner un coup de main à qqn.” (Birine yardım etmek)
80	“Prêter main-forte à qqn.” (Zor durumda olan birine yardım etmek)
TOPLAM	6

Alter Ego 3 (B1) ders kitabında toplamda 6 deyim bulunmaktadır. Kitabın dil düzeyinin daha da arttığı düşünülecek olursa bu sayının çok az olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Alter Ego 3 (B1) çalışma kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 3 (B1) Ders Kitabı
11	“Saisir la balle au bond” (Elverişli bir fırsattan yararlanmak)
TOPLAM	1

Alter Ego 3 (B1)'ün çalışma kitabında ise, sadece 1 deyim bulunmaktadır. Kitabın yabancı dil seviyesinin artmasına rağmen deyimlere neredeyse yok denecek kadar az yer verildiği görülmektedir.

Tablo 8: Alter Ego 4 (B2) ders kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 4 (B2) Ders Kitabı
27	“Vivre d’amour et d’eau fraîche” (Maddiyatla ilgilenmemek, örn. para, iş)
30	“Avoir du nez” (İyi koku almak, önsezili olmak, fırsatları iyi fark etmek)
30	“Avoir les nerfs à fleur de peau” (Çok asabi olmak, çabuk sinirlenmek)
30	“S’en mordre les doigts” (Pişman olmak, pişmanlık duymak)
30	“Donner un coup de pouce” (Birinin işini kolaylaştıracak bir yardımda

	<i>bulunmak)</i>
30	<i>“Faire la sourde oreille” (Duymazlıktan gelmek, işitmiyormuş gibi yapmak, oralı olmuyormuş gibi davranmak)</i>
30	<i>“Avoir sur le bout de la langue” (Dilinin ucuna kadar gelmiş olmak)</i>
30	<i>“Couper les cheveux en quatre” (Kılı kırk yarmak)</i>
64	<i>“Baisser les bras” (Mücadeleyi bırakmak, vazgeçmek)</i>
64	<i>“Prendre son courage à deux mains” (Bütün cesaretini ve enerjisini toplamak)</i>
78	<i>“Mettre tous ses oeufs dans le meme panier” (Bütün parasını tek bir işe yatırmak, bütün umudunu tek bir şansa bağlamak)</i>
78	<i>“Prendre le taureau par les cornes” (Bir işe en güç tarafından başlamak, güçlüklerin üstüne gitmek)</i>
79	<i>“Avoir les yeux au beurre noire” (Dayak veya başka bir nedenle gözü şişmiş, morarmış olmak)</i>
93	<i>“Avoir la main verte” (Bitki dikmeye alışkın olmak)</i>
93	<i>“En prendre de la graine” (Birinden veya birşeyden esinlenmek)</i>
93	<i>“Couper la poire en deux” (Kârı veya zararı ikiye bölmek, anlaşmak, uzlaşmak)</i>
93	<i>“Être un bec fin” (Damak tadı olan, ağzının tadını bilen)</i>
93	<i>“Être mi-figue, mi raisin” (Şöyle böyle, ne iyi ne kötü olmak)</i>
93	<i>“Laisser des plumes” (Yapılan bir işte para kaybetmek)</i>
93	<i>“Avoir le cuir solide” (Güçlü olmak, dayanıklı olmak)</i>
93	<i>“Sucrer les fraises” (Titremek, bunamak)</i>
93	<i>“Payer des queues des cerise” (Önemsiz, değersiz)</i>
93	<i>“Battre la chamade” (Heyecandan kalp atışlarının hızlanması)</i>
122	<i>“En avoir ras le bol” (-den bıkmak)</i>

TOPLAM	24
--------	----

Tablo 8'e bakıldığında, Alter Ego kitapları serisinde deyimlere en fazla yer verilen kitabın 4. kitap (B2) olduğu tespit edilmiştir. Tüm kitapta toplam 24 adet deyim bulunmaktadır. Bunların çoğunluğu kitabın 2. ve 6. ünitesinin "Des Mots et Des Formes" bölümünde geçmektedir. 2. Ünite (sayfa 30) duyguları ifade etme ile ilgili bir etkinlikte deyimlere yer verilmiştir. 6. ünite (sayfa 93) ise deyimlerin anlamlarını buldurma ve bunları gruplandırma şeklinde bir etkinlik yer almaktadır. Ayrıca, aynı sayfada bulunan kısa bir okuma parçasında da 1 deyim yer almaktadır.

Tablo 9: Alter Ego 4 (B2) çalışma kitabında yer alan deyimler.

Sayfa no	Alter Ego 4 (B2) Çalışma Kitabı
38	"Ne faire ni chaud ni froid" (Onu ilgilendirmemek, önemi olmamak)
73	"Battre son plein" (Doruk noktasına erişmek, bütün şiddetiyle hüküm sürmek)
TOPLAM	2

Alter Ego 4 çalışma kitabında sadece 2 deyim rastlanılmıştır. Ders kitabındaki sayıya oranla bu sayının çok yetersiz olduğu görülmektedir.

Görüldüğü üzere, araştırma kapsamında incelenen tüm kitaplara bakıldığında, Alter Ego 1 ders kitabında "7", Alter Ego 1 çalışma kitabında "0", Alter Ego 2 ders kitabında "13", Alter Ego 2 çalışma kitabında "1", Alter Ego 3 ders kitabında "6", Alter Ego 3 çalışma kitabında "1", Alter Ego 4 ders kitabında "24", Alter Ego 4 çalışma kitabında ise 2 adet deyim bulunmaktadır.

Araştırmanın 2. sorusu: "Fransızca yabancı dil ders kitapları Alter Ego 1/2/3/4'de deyimlerin öğretimi ne tür etkinliklerle gerçekleştirilmiştir?" şeklindedir. Bu soruya yanıt bulabilmek adına Alter Ego (A1, A2, B1, B2) kitabının 4 düzeyi de incelenmiş ve deyimlerin öğretimi için sadece A2 kitabında 2 sayfalık bir yer ayrıldığı tespit edilmiştir (sayfa 104-105). Kitabın 6. ünitesinin "Carnet de Voyage" bölümündeki etkinliklerin deyimlerin anlamlarını buldurmaya yönelik doğru-yanlış türü sorular, eşleştirme soruları, resimlerle deyimlerin eşleştirilmesi, ana dildeki deyimlerden de örnekler verilerek bunların resimlerle ifade edilmesi ve anlamlarının Fransızcaya çevrilmesi şeklinde olduğu görülmektedir.

Alter Ego 4 (B2) kitabında da deyimlerin sıklıkla 2. ve 6. ünitenin "Des Mots et Des Formes" bölümünde geçtiği görülmektedir. 2. Ünite (sayfa 30) duyguları ifade etme ile ilgili bir etkinlikte deyimlere yer verilmiştir. 6. ünite (sayfa 93) ise deyimlerin anlamlarını buldurma ve bunları gruplandırma şeklinde bir etkinlik yer almaktadır. Ayrıca, aynı sayfada verilen kısa bir okuma parçasında 1 tane deyim rastlanılmıştır.

Sonuç olarak, kitapların tümü açısından bakıldığında deyimlerin sadece bazı okuma parçalarında tesadüfen geçtiği ve bunların öğretimi için özellikle etkinlikler düzenlenmediği

görülmektedir.

Araştırmanın 3. sorusuna (3. Fransızca Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin Fransızca deyimleri tanıma düzeyleri nasıl bir dağılım göstermektedir?) yanıt verebilmek için betimsel analizlerden yararlanılmıştır. Öğrencilerin belirlenen düzeylere göre dağılımları Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiçbiri çok düşük düzeyde tanıma düzeyinde yer almamıştır. Düşük tanıma düzeyinde yer alan öğrenciler %15.6, orta düzeyde tanıma düzeyinde yer alan öğrenciler %50 oranında yer almıştır. Ön test sonuçlarına göre toplamda %34.4 oranında öğrencinin yüksek ve çok yüksek düzeyde yer aldığı görülmüştür. Bu öğrencilerden %15.6’sı yüksek, %18.8’i ise çok yüksek düzeyde Fransızca deyimleri tanıma düzeyinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Fransızca deyimleri tanıma düzeyleri

Düzye	f	%
Çok Düşük	0	0
Düşük	5	15.6
Orta	16	50.0
Yüksek	5	15.6
Çok Yüksek	6	18.8
Toplam	32	100.0

Araştırmanın 4. sorusuna (Fransızca Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrasında Fransızca deyimleri tanıma puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?) yanıt verebilmek için bağımlı örneklem t-Testi yapılmıştır. Normal dağılımı kontrol etmek için öncelikle çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmalıdır. Öğrencilerin Fransızca deyimleri tanıma testinden aldıkları ön test puanlarının (çarpıklık_{öntest}= .582 ve basıklık_{öntest} = -.764) ve aynı testten aldıkları son test puanlarının (çarpıklık_{sontest}= -.492 ve basıklık_{sontest}= -.476) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 aralığında olduğu görülmüştür. Bağımlı örneklem t-Testinde normal dağılımı kontrol etmek için ilişkili iki ölçüm setine ait fark puanlarının da çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmalıdır (Büyüköztürk, 2003). Fark puanlarının (çarpıklık_{fark}= .023 ve basıklık_{fark} = -.679) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 aralığında olduğu görülmüştür. Huck (2012), normal bir dağılımda çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 aralığında olması gerektiğini belirtmiştir. Ele alınan üç değer için de bu koşulun sağlandığı görülmektedir. Bu değerlere ek olarak Shapiro-Wilk testi sonuçları incelenmiştir. Shapiro-Wilk testi örneklem büyüklüğünün düşük olduğu (n<50) zamanlar kullanılmaktadır. Bu teste göre son test sonuçlarının (D(32) = .949, p = .135) ve fark puan sonuçlarının (D(32) = .972, p = .543) normal dağılım gösterdiği, fakat öntest sonuçlarının (D(32) = .913, p = .014) ise normal dağılım göstermediği görülmüştür (Shapiro ve Wilk, 1965). Buna ek olarak Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk (2010), normal dağılımın belirlenmesinde sadece bir koşula bağlı kalınmaması gerektiğini ve birden fazla durumun işe koşulmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle histogram, Q-Q ve detrended Q-Q grafikleri incelenmiştir. Bu grafiklerde de değişkenlerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Fransızca Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrasında Fransızca deyimleri tanıma puanları arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bağımlı örneklem t-Testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 11: Fransızca deyimleri tanıma puanlarına ilişkin t-Testi sonuçları

Grup	\bar{x}	Ss	t	Sd	p<
Ön test- son test	-5.906	5,183	-6.446	31	.001

Fransızca Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin Fransızca deyimleri tanıma ön test ve son test puanları arasında gözlenen fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($t(31) = -6.446, p < .001$). Ortalamalar dikkate alındığında son test puanlarının ön test puanlarından ($\bar{x}_{\text{son test}} > \bar{x}_{\text{öntest}}$) daha yüksek olduğu görülmektedir ki bu da, öğrencilerin uygulama sonrasındaki testten daha başarılı olduklarını göstermektedir. Sonuç olarak, deyim öğretimiyle ilgili sınıf içi etkinlikler olan bağlam yoluyla öğrenme ve küçük gruplarla diyalog yazma etkinliklerinin deyimleri hatırlama konusunda öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Bu araştırmada, öncelikle, Fransızca yabancı dil ders kitapları Alter Ego 1/2/3/4 (A1, A2, B1, B2)'de deyimlerin ne sıklıkta yer aldıkları ve ne tür etkinliklerle öğretildikleri ortaya konmuştur. Ayrıca, Fransızca Öğretmenliği Programında öğrenim gören 1. sınıf lisans öğrencilerinin Fransızca deyimleri tanıma düzeylerinin nasıl bir dağılım gösterdiği ve bu öğrencilerin, uygulama öncesi ve sonrasında, Fransızca deyimleri tanıma puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda, deyim öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalarda ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde deyim öğretiminin yabancı dil öğrencisi için öneminden ve gerekliliğinden bahsedilmesine rağmen, yabancı dil öğretimi için hazırlanmış Alter Ego 1, 2, 3, 4'ün ders ve çalışma kitaplarında deyim öğretimine yeterli düzeyde yer verilmediği görülmektedir. İncelenen tüm kitaplar arasında, sadece Alter Ego 2 ders kitabında deyim öğretimine yönelik 2 sayfalık bir bölüm bulunmaktadır. Alter Ego 4 ders kitabında ise sokak diline yer verilen bir sayfada birkaç deyim geçmektedir. Söz konusu deyimler tüm kitaplarda okuma parçaları içinde ve bazı etkinliklerde tesadüfen yer almaktadırlar.

Fransızca Öğretmenliği Programı 1. sınıf öğrencilerinin deyimleri tanıma düzeylerinin nasıl bir dağılım gösterdiğine bakıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun orta düzeyde yer aldıkları görülmektedir. Bu durumda, öğrencilerin deyim bilgisinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Aynı zamanda, uygulama öncesi ve sonrasında öğrencilerin Fransızca deyimleri tanıma puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, okuma dersinde deyim öğretimi ile ilgili yapılan bağlam yoluyla deyim öğretimi ve küçük gruplarla diyalog yazma etkinliklerinin öğrencilerin deyimleri öğrenmeleri konusunda etkili olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, deyimlerin yabancı dil öğretimine yönelik ders kitaplarında daha fazla yer alması ve çeşitli sınıf içi etkinliklerle deyim öğretimine yer verilmesi gerektiği söylenebilir. Böylelikle, yabancı dil öğrencilerinin deyimler konusundaki bilgilerinde ve bunları kullanma becerilerinde artış gözleneceği, öğrencilerin deyim kullanımı konusunda kendilerine olan güvenlerinin artacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abisamra, N. S. (2003). Teaching idioms. <http://www.nadasisland.com/idioms/>, Son erişim tarihi: 23.10.2015.
- Alkarazoun, G. A. (2015). English idioms errors made by Jordanian EFL undergraduate students, *International Journal of Humanities and Social Science*, 5(5), 54-71.
- Akkök, E. A. (2009). Yabancı Dilde Deyimlerin Öğretimi, *Dil Dergisi*, 143, 59-77.
- Akpınar, M., Açık, F. (2010). Avrupa Dil Gelişim Dosyası Bağlamında Yabancılara Türkçe Öğretiminde Deyim ve Atasözlerinin Öğrenme-Öğretme Sürecine Aktarımı, II. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, İzmir.
- Andreou, G., Galantomas, I. (2008). Teaching idioms in a foreign language context: preliminary comments on factors determining Greek idiom instruction, *Teaching Idioms in a Foreign Language Context*, 15, 7-26.
- Bailey, K. D. (1982). *Methods of Social research*. New York: The Free Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2003). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (3. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Broda, R.(2013).“Idioms: Workshop Notes and Activities List”, http://www.vesl.ca/idioms_2015_ws.html, Son erişim tarihi: 10.03.2017.
- Cadre Européen Commun de Référence Pour les Langues: Apprendre, Enseigner, Évaluer. (2006). http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_FR.pdf, Son erişim tarihi: 21.11.2015.
- Cooper, T. C. (1999). Processing of idioms by L2 learners of english, *Tesol Quarterly*, 33(2), 233-262.
- Caillies, S. (2009). Descriptions de 300 expressions idiomatiques: familiarité, connaissance de leur signification, plausibilité littérale, décomposabilité et prédictibilité, *L'Année Psychologique*, 109, 463-508.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lisrel Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- De Serres, L. (2011). Tendances en enseignement des expressions idiomatiques en langue seconde: de la théorie à la pédagogie, *Revue Canadienne de Linguistique Appliquée*, 14(2), 129-155.
- Elme, H. (2014). Enseignement des expressions idiomatiques en FLE: analyse contrastive et pistes d'exploitation en contexte Estonien, *Bitirme Tezi*, Université de Tartu, Tartu.
- Güneş, S. (2009). Yabancı Dil Öğretiminde Deyim Öğretimi: Yöntemler, Teknikler ve Uygulamalar, *Dilbilim*, 22(2), 59-79.
- Huck, S. W. (2012). *Reading Statistics and Research* (6th Edition). Boston: Pearson.

- Kömür, Ş., Çimen, Ş. S. (2009). Using conceptual metaphors in teaching idioms in a foreign language context, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 205-222.
- Liontas, J. (2002). Context and idiom understanding in second languages, *EUROSLA Yearbook*, 2(1), 155-185.
- Maisa, S., Karunakaran, T. (2013). Idioms and importance of teaching idioms to ESL students: a study on teacher beliefs, *Asian Journal of Humanities and Social Sciences*, 1(1), 110-122.
- Nippold, M. A., & Martin, S. T. (1989). Idiom interpretation in isolation versus context: A developmental study with adolescents. *Journal of Speech and Hearing Research*, 32, 59-66.
- Quemoun, F. R. (2007). Les expressions idiomatiques, Tributaires de la Notion de Figement, *Cortil-Wodon: EME & Inter Communications*, 181-199.
- Rodriguez, J. K. & Winnberg, H. 2013. *Teaching idiomatique expressions in language classrooms- Like the icing on the cake*, Bitirme Tezi, Malmö Üniversitesi, İsviçre.
- Saberian, N., Fotovatnia, Z. (2011). Idiom Taxonomies and Idiom Comprehension: Implications for English Teachers, *Theory and Practice in Language Studies*, 1(9), 1231-1235.
- Saleh, N. W. I., Zakariya, M. H. (2013). Investigating the Difficulties Faced in Understanding and Strategies Used in Processing, English Idioms by the Libyan Students, *International Journal of English Language & Translation Studies*, 1(2), 69-90.
- Shahrehabaki, M. M. (2014). An Investigation on the Effectiveness of Using Movie Clips in Teaching English Language Idioms, *Enjoy Teaching Journal*, 2(4), 26-35.
- Shapiro, S. S. ve Wilk, M. B. (1965). An Analysis of Variance Test for Normality (Complete Samples). *Biometrika*, 591-611.
- Sözbilir, M. (2010). "Nitel Araştırmada Veri Toplama Araçları." Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2014, <http://www.fenitay.files.wordpress.com/.../10-nitelarac59ftc4b1r>.
- Spadijer, S. (2014). Les Expressions Idiomatiques et la Didactique du Français Langue Étrangère: Pistes à Explorer, *JOLIE – The Journal of Linguistic and Intercultural Education*, 7, 183-196.
- Tecelli, N. T. (2005). Les Locutions Idiomatiques Imagées Dans la Presse Turques et Leurs Utilisation Dans une Classe de Langue Étrangère, *TURCICA-Revue d'Études Turques*, 37, 339-351.
- Topçu, N. (1999). Fransızca ve Türkçede Rakamlı Deyimlerin Karşılaştırmalı İncelemesi ve Fransızca yabancı Dil Öğretiminde Kullanımları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 173-180.
- Topçu, N. (2001). Fransızca ve Türkçe Renk İsimleri İçeren Deyimlerin Karşılaştırmalı İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 131-140.
- Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.567ab47ca979e8.29988139, Son erişim tarihi: 21.10.2015.

- Tran, H. Q. (2012). An Explorative Study of Idiom Teaching for Pre-Service Teachers of English, *English Language Teaching*, 5(12), 76-86.
- Wu, S. Y. (2008). Effective Activities for Teaching English Idioms to EFL Learners, *The Internet TESL Journal*, Vol. XIV, No. 3.
- Yavuz, N. (2010). Yabancı Dilde Deyimlerin Öğretimi İçin Bir Araç Geliştirme Denemesi, *Dil Dergisi*, 147, 7-21.
- Yoshikawa, H. (2008). International Intelligibility in World Englishes: Focusing an Idiomatic Expressions, *Intercultural Communication Studies*, 17(4), 219-226.